

Debra Megpaj Erling

LUIZ I ŽUTI NOŽ

Stari Brak

Kada je Luiz Beli Los imala devet godina, Batist Žuti Nož joj je dunuo neki sitan prah u lice i rekao da će nestati. Kijala je sve dok joj nije potekla krv iz nosa, a Batist joj je dao svoju maramicu. Morala je da legne na pod u školi i blago zabaci glavu, ali krv čak ni tada nije stala. Osetila je da je pustio reku ka njenom srcu. Tkanina koju joj je dao bila je natopljena njenom krvlju. Bilo joj je vruće i spavalo joj se. Sestra Tomas Bernard ju je podigla i rekla joj da ode u kupatilo da se umije. Sestra je pritisnula hrbat Luizinog nosa. Luiz je držala maramicu na licu, postiđena zbog sve pažnje koja joj se ukazivala. Osećala je kako joj se krv hladi, otičući sporo između prstiju. Setila se da je Batist Žuti Nož u jednom trenutku kleknuo pored nje. Glava joj je bila prazna. Zamislila je da joj dobuju damari na slepoočnicama. Da joj koža gubi boju. Da joj se lice presijava, kao jaje na svetlosti sveće. Da pati. Svetica. Nezgrapni Batist. Krivonogi i prašnjavi Batist čučao je pored nje, držeći joj nežno glavu svojim hladnim, suvim rukama dok joj je njegov glas golicao uši. Nadneo se nad nju, šapućući joj, šapućući priču. Glas mu je bio u njenom uhu. Osetila je da je sestra Bernard odvukla Batista od nje. Potiljak joj je plesao sa srebrnim zvezdama i Luiz upade u snove, kao upecana riba kad je ponovo puste u vodu.

Baka joj je stezala ruku dok se trepćući budila. Luizine šake su bile hladne. „Vratili smo ovo nazad“, reče baka. Držala je maramicu koju joj je Batist bio dao. Bila je zgužvana, skorena i crna od krvi. Luiz isprva nije shvatila, a potom se setila da je Batist stajao blizu nje dok ju je školska medicinska sestra ubacivala u auto. Stidljivo je pitao medicinsku sestru da mu vrati maramicu. Dok su izlazili iz školskog dvorišta, Batist se osmehnulo Luiz i podigao svoju krvavu maramicu da bi joj pokazao sve što je izvukao iz nje.

Baka joj je rekla da ga se kloni. On je bio sin Prljave Laste, žene zvečarke. Majka Batista Žutog Noža mogla je da natera zvečarke da izvrše njene zapovesti. Jedna zvečarka je prošlog leta dodirnula zadnji deo bakine sukne dok je ova sedela na liniji za igru štapovima. Njena baka je odnela novac Prljavoj Lasti, koja je želela da ga vrati. Sada je sin Prljave Laste želeo nešto od Luiz.

Bilo je nečeg u Batistu. Batist je bio starog kova i svi su se nadali da neće biti kao njegova majka. Znao je stvari koje mu nisu ni govorili. Znao je mnogo ranije od ostalih kada kamasija isklja. Rekao bi to majci noć pre nego što se cvet pojavi i uvek bio u pravu. Znao je priče koje niko sem najstarijih staraca nije znao, ali on ih je znao, iako mu nikad nisu bile ispričane. „On zna te stvari zato što mu ih duhovi govore“, rekla je njena baka. „On je poslednji od naših starih i opasan je.“

Onog dana kada je umrla Luizina prabaka, Batist je prorekao njenu smrt. Bilo je to u proleće, na tako vedar dan da su oblaci na nebu nestajali kao rasplinuti duhovi. Luizin

pradeda žigosao je konje u polju na brdu, a Batist je, sećala se, došao sa svojim dedom da gleda. Luiz je u to vreme imala šest godina, ali opet se sećala Batista, jer to je bila jedna od retkih prilika kada ga je videla izvan škole. Mada ga se najviše sećala zbog onoga što se dogodilo tog dana. Tog dana Luiz je sedela na brdu sa majkom, bakom i Starom Mačiz – njenom prabakom. Luiz je isprva mislila da se Batist boji Stare Mačiz i da je odlučio da sedi podalje od nje.

Stara Mačiz je preživela sve, čak i velike boginje, ali baka je rekla da joj je lice oduvek bilo izbrazdano. Luiz je još uvek pamtila lice Stare Mačiz, mesta na kojima je bolest umrla ispod njene kože, pomodrela mesta na kojima se krv zauvek sakupila. Stara Mačiz je volela da prevlači zglavcima po Luizinoj kičmi, volela je da joj se smeje kad bi Luiz pala ili zaplakala, kad god bi se povredila. A nakon što je starica umrla, baka je rekla Luiz da je Stara Mačiz jednostavno bila takva, zla.

Luiz se pitala da nešto nije bilo u redu tog dana sa Batistom zato što je zurio u nju, a nije odvrtao pogled čak ni kada mu se ona kreveljila. Naslušala se priča o njemu, kako je mogao da vidi i čuje ono što drugi Indijanci nisu, kako je njegova majka imala moć zvečarke. Sedeo je podalje od drugih, klateći se napred-nazad i zarivajući tanke prste duboko u crnu zemlju dok je njegov deda radio. Nisu ga pozvali dole u koral kao ostale dečake. Deda ga je ostavio samog u tišini na brdu.

Stara Mačiz je tek počela da pripoveda neku priču kada je Batist ustao, toliko mršav da mu se prljavi tur pantalona obesio gotovo do kolena. Stara Mačiz je progovorila, rekavši da Batist verovatno ima tuberkulozu. Nosio je kaiš koji je nekada bio oglav na konju njegovog dede. Imao je dve bele mrlje koje su mu oblačile licem, ali opet je bio najmrkiji Indijanac kojeg je Luiz ikada videla; dečak crn poput dabra stajao je sa čudnom samouverenošću u kojoj je Luiz još tada uočila nevolju. Kada je deda video Batista da stoji, smaknuo je omču sa ždrepcu kojeg je držao i brzo krenuo prema njemu. Luiz se sećala da se starac nagnuo iznad Batista i slušao, klimajući glavom. Ali Luiz nije mogla da čuje Batista.

„Batist je video daždevnjaka“, viknuo je. „Gušter je pocrveneo.“

Luizin pradeda, Dobri Mark, zatvorio je vratnice koralu i uputio se uzbrdo ka Batistu. Luiz je ćutke stajala iza svoje bake. I ostali muškarcu su prestali da rade i okrenuli se da vide šta muči Batista. Konji su se zbili u jedan ugao koralu dok su se radnici okupili u podnožju brda. Muškarcu iznenada čučnuše. Tapkali su rukama po zemlji, tražeći nešto, prepipavajući. Videla je Dobrog Marka kako prstima prolazi kroz izbledelu travu, dok su mu bele pletenice bile zataknete za pojas. Luizina majka je zavrtela glavom, a potom se sa obe ruke uhvatila za teme. Luizina baka je potapšala Luiz. „Potraži guštera“, rekla joj je baka polušapatom. „Vidi možeš li naći guštera.“

Luiz se spustila na sve četiri zajedno sa muškarcima. Prečešljavala je travu vrhovima prstiju. Uzela je grančicu i njome prebivala po zemlji, ali ništa nije videla. Batist Žuti Nož je dopuzao iza nje, a Luiz je podigla pogled kako bi videla njegovu kosu posečenu nožem i njegovo tamno lice. „Nećeš ga naći“, rekao je. Gurnula mu je stopala, ali on se nije ni pomerio. „Pomeri se“, rekla je. Nije joj se sviđalo da joj Batist, dečak kojeg jedva i da poznaje, govori kako nešto ne može uraditi. „Smetaš mi“, rekla mu je. Prevrtala je kamenje i tražeći prebivala po žalfiji i travi. Bacila je pogled na Batista i videla da mu je pogled zamućen. Oči lenje. Trepavice su mu svetlucale i videla je bljesak njegovih crnih dužica koje su se izvrmle

nazad u glavu, a onda samo beonjače, jezive, gotovo plave. „Neće biti dobro“, rekao je završenih vrtoglavih očiju. „Neko će umreti.“ Luiz je videla prljavštinu na tankom rubu pantalona Batista Žutog Noža. Videla je kako oblaci nestaju u vetru, a prašnjava izmaglica menja svetlo kao što mulj menja vodu. Videla je prabaku kako stoji na brdu, a zatim je Stara Mačiz padala unazad i padala dok joj je vetar dizao maslinastu maramu sa glave.

Luiz je pitala baku kako je vratila maramicu. Kako je starica uspela da otme njenu krv iz čvrste pesnice Batista Žutog Noža, i njegovog ružnog osmeha? Baka joj nije odgovorila. Luiz je zamišljala mnogo šta i zaustavila se na zglavcima sestre Bernar koji su jako udarali. Nije dala dečacima da se igraju sa mrtvim zvečarkama niti da guraju štapove u usta uginulim pticama. I nije dala Batistu da zadrži maramicu natopljenu krvlju.

Luiz je usnila jedan san koji ju je ispratio iz duge noći u jutro. Bio je to poznat san. Čula je neki glas na sejlišu,³ ni muški ni ženski. Glas se nije obraćao njoj, već snu koji je poput miliona staklenih perli obojenih vodenim bojama držala u svojim malim šakama.

Hladno je. Zmije spavaju u dubokim rupama prekrivenim snegom. Sad ispredamo svoje priče. Zvečarke su tihe. Toliko je daleko da ti krv miriše kao ulje na jeziku tvojih baka. Sneg se toliko zaledio da ti od njega ostaju modrice. Nanosi snega su oštri kao britva. Sneg se sija. Zaključani smo ovde. Ispred bakine kuće, nag čovek stoji pored crvene vatre. Lice mu je lice žene, glatko i zategnuto. Leđa su mu suvonjava, sa izbačenim rebrima. Kukovi uski. Plamen baca odsjaj visoko na krov bakine kuće. Plavičasti jezičci u dnu plamena spaljuju sivkastožuti ariš. Crni prah drveta u beli pepeo drveta. Nagi čovek duva kroz zube, ispucale usne mu zvižduću vatri. Njegovo zviždukanje doziva veliki vetar sa snega.

Svetlost vatre postaje svećica. Treperi, potom nestaje u belini, potom nestaje, potom nestaje u belini dima. Postojani vetar raznosi beli pepeo kako bi stanjio prigušujuće površi vrele prašine. Snežni i drveni prah, vreo i hladan. Čovek stoji pred belim zvezdama, pred beskrajnim snegom.

Njegova bela svetlost pretvara se u jutro.

Luiz nikada više nije pitala baku za maramicu. Znala je ko ju je vratio. Sećala se priča o svom pradedi: tajni rituali podučavanja vračeva na kojima su ih slali da nađu iglu usred noći kada je temperatura padala ispod minus četrdeset, iglu ispuštenu negde u snegu, miljama daleko od mesta na kojem su drhteći nagi stajali. Deda ju je spasao. Nekako je izvukao njenu krv iz mrkih ruku Prljave Laste. I znala je da je cena toga bila visoka. Nikada više neće pričati sa Batistom Žutim Nožem.

Kada je Luiz imala četrnaest godina, Batist joj se prikrao s leđa i tutnuo u ruku zvečarkin rep, spretno i vešto poput vetrića u prolazu. Nije znala šta da radi s njim. Dugo je zurila u rep, a onda ga gurnula duboko u džep, nadajući se da joj neće ispasti kroz nezakrpljenu rupu. Ali taj rep je postao sila prema kojoj je gajila strah, osećanje koje nikada ranije nije iskusila.

³ *Salish* (engl.) – porodica indijanskih jezika koji se govore na severozapadu Sjedinjenih Država i u Britanskoj Kolumbiji i Kanadi. Danas se njima koristi izuzetno mali broj govornika među Indijancima. (*Prim. prev.*)

„Zašto to samo nisi bacila kada ti ga je dao?“, pitala ju je baka.

Luiz nije odgovorila. Gledala je u pod dok je baka govorila. Nije znala kako da kaže baki da se zvečka počela mrdati čim ju je ubacila u džep, kao da je cela zmija još uvek bila zakačena za nju. Osećala je kako joj zvečka podrhtava na nozi, kao novi mišić, i plašila je se na neki način koji joj je davao snagu.

Baka je naterala Luiz da zakopa zvečku na brdu i obeleži mesto sa tri crvena kamena. „Tako je možemo izbeći“, rekla je. Luiz nije žurila sa zakopavanjem. Našla je najlepše mesto na brdu, u hladu jedne smreke. Iskopala je duboku rupu, slatku od mirisa mladog korenja. Pažljivo je umotala zvečku u tanku rukavicu koju je nosila da bi zavarala rep da se nije udaljila. Potom je što je brže mogla zatrpala rupu, zgrćući zemlju podlakticama i grabeci je šakama. Odmakla se polako od gomilice kamenja, odmeravajući korake, pazeći da se ne osvrne i ne otkrije bilo kakvu želju da tamo ostane.

Snovi su je celu tu noć gutali. Padala je. Visoka trava je nicala oko nje i sa vrelinom joj šaputala. Glatko, ravno kamenje u blizini Svrakinog brda presijavalo se na suncu. Osetila je topli dah svoje majke i sklupčala se u mračni san.

Luiz je našla snagu u ignorisanju Batista Žutog Noža. On više nije postojao za nju. Pretvarala se da ga niti čuje niti vidi. Prestala je da osluškuje šapat opiljaka ispod škrikljastih stepenica bakine kuće. On je za nju postojao manje nego duh uginule mačke njene sestree. Spavanje joj je prijalo i počela je da se oseća lagodno. Kada bi joj se iz bilo kog pravca približio iza leđa, zaobišla bi ga i pričala kao da on ne postoji. Batist je mogao da joj privuče pažnju samo kada je jahao svog konja Šampanjca. Čak je dao ime konju zbog nje, kada ju je čuo da govori kako bi volela da proba šampanjac. Kada bi se zaustavila da pomiluje konja, Batist bi svima kod uršulinki⁴ počeo da govori kako će oženiti Luiz. „Držite se dalje od nje“, rekao bi. „Ona pripada meni.“ Što ga je više zanemarivala, to ju je on više pratio. Tražila ga je pogledom, kako je sebi govorila, da bi mogla da ga izbegne.

Kada je otišla na igru štapovima u Dikson, dok su ostali zurili u nju, krila se gotovo sat vremena ispod automobila plemenske policije koji je vozio Čarli Ritajuća Žena, zato što joj je Melvina Veliki Dabar rekla da je Batist traži. Ležala je dopola ispod vrelog automobilskog motora, u ulju koje joj je uništilo svečanu haljinu, da bi onda videla Batista kako prolazi pored nje, držeći se za ruke sa Himokus Tri Haljine. Kada je Luiz ustala da iz kose otrese suhu travu, Batist je nije ni pogledao, niti se barem osvrnuo prema njoj. Samo je njegova majka, Prljava Lasta, promatrala Luiz. Prljava Lasta je bez ćebeta sedela u prašini na liniji za igru štapovima. Oči su joj bile sitne i mirne, i premda je i dalje igrala, držala je oko na Luiz, otvoriši šaku kako bi pokazala kosku sa crnim ivicama.

Batist je bio crn i poput životinje, a kada bi uputio osmeh Himokus, izgledao je gotovo privlačno. Luiz je laknulo, pa je duboko udahnula vazduh u pluća, ali joj je taj trenutak olakšanja došao zajedno sa osećanjem da je nešto izgubila. Zapalila je cigaretu i pokušala da se usredsredi na brazgotine na smrekama pored puta. Pogledala je u njih dvoje preko puta. Batist je trljao Himokusinu smeđu nadlanicu o svoje bedro i onda je odveo do linije za igru štapovima. Luiz je videla kako se osmehuju jedno drugom.

⁴ Pripadnice katoličkog „Reda svete Uršule“. (Prim. prev.)

Nije znala kako da se oseća. Pitala se da li je svi sažaljevaju zato što je Batist uspeo da nađe neku novu, bolju. Znala je da ne želi Batista Žutog Noža i njegovu pažnju; bežala je od njega godinama. Izbegavala je svaki njegov šapat, sklanjala se od svakog njegovog pogleda. Stajala je pored prašnjavog drveća, osećajući da su joj ruke suve. Mrlja od ulja na njenoj haljini se širila. Luiz se činilo da je ljudi gledaju zato što misle da bi trebalo da bude ljubomorna na Himokus. A na bolnoj svetlosti, u smiraj letnjeg dana, Himokusina kosa bila je teška, i tako sjajna da je ličila na vodu. Himokus je bila starija žena, ali je prigušivala rukama svoj smeh kada bi pogledala u Batista. Struk joj je bio širok, a na njenim glatkim rukama ocrtavali su se mišići.

Luiz se osetila malom. Osećala je tvrde crte svojih rebara. Stomak joj je bio uvučen i prazan. O kostima njene karlice visila je tanka tkanina haljine. Čula je već kako stare žene govore njenoj baki da je pripazi. „Pazi da nema tuberkulozu“, govorile su. A stojeći u polju, sa belom i krtom travom oko članaka, osećala je svoja velika koščata kolena. Osećala se umorno i glupo. Možda se zavaravala kada je pomislila da izgleda bolje od onog kakva jeste. Kada bi Melvina Veliki Dabar prošla kraj nje sa svojom sestrom Mevis i kada bi je obe pogledale i okrenule se da sakriju osmehe, Luiz bi šutnula prašinu prema njima.

Luiz je shvatila da se nije klonila Batista. Sva njena usredsređenost i sva njena pažnja bile su i pre toga i tada usmerene na Batista. Ignorisanje je samo pojačavalo njegovo prisustvo u njenom životu. Sada kada je on odustao od nje, počela je da se pita da li je uopšte jurio za njom. Bio je zaljubljen u neku drugu, a ona ga je viđala samo ponekad, mada je on više nije gledao. Rekla je sebi da je problem možda oduvek bio u njoj. Nije bilo razloga za brigu. A kada je Luiz ponovo videla Batista Dugog Noža samog, bila je na sigurnom u Malikovoj prodavnici, bezbedna među rafovima sa puterom od kikirikija, slatkim i kartonima svežih jaja. Prošetala je glavnim redom, prošavši pored njega. On je izgovorio njeno ime dok je išla prema kasi, a ona se po prvi put za nekoliko godina okrenula prema njemu i nasmejala. Nije mogla da zna kakvu mu je snagu opet dala, ne pre nego što je bacila pogled na njega kroz peskirani prozor dok je odlazila. On je stajao tačno ispred prodavnice, opuštenih ruku. Luiz ga je dugo posmatrala, ali on se nije pomerio. Nije hteo da prekine svoje bdenje. Pitala se da ne čeka Himokus, ali je prekasno shvatila da je njena baka bila u pravu. Čekao ju je. Trebalo je zauvek da ga ignoriše.

Luiz je imala samo jednu noćnu moru za sve te mesece kada ga je zanemarivala. Batist je u tom snu bio starac koji uzvodno pliva rekom. Ramena su mu bila uvezana i vukla nešto što nije mogla da vidi. Procenjivao je svaku uzburkanost vode, svaki neodlučni talas. Posmatrajući. Čula je kako se voda odbija o njegove telesne šupljine, ka stenama, ka vodi, ka stenama. Iz uzburkane vode, srebrne kao zimska kiša, posegnuo je za njom. Nije je uhvatio tada, a neće ni sada. Luiz je duboko uvukla ustajali vazduh bakalnice i izašla napolje da se suoči sa vrelin suncem i Batistom Žutim Nožem.

„Luiz“, rekao je, a ona je koračala oklevajući. Bilo je proleće bez kiše. Mogla je da namiriše jesenje ivice lišća. Polja su se odricala jutra u velikim talasima vrućine. Osetila je njegovu požudu u čvrstoj vrelini svojih grudi, dok joj je hiljade udica na strunama koje su vukla mala olova povlačilo vrhove bradavica i teške ušne resice. Stavila je ruku na potiljak i osetila kako joj biju damari. Sunce je bilo toliko vrelo da je mogla da izbroji dlake kose ispod

dlana. Težina joj je ispunila pluća kao zelena voda. Zastala je i promenila hod da bi se sakrila od sina Prljave Laste. Njegovo prisustvo je bilo neobično, kao uporni vetar prema kojem se morala pognuti da bi stekla snagu.

„Ne pričaš sa mnom“, rekao je. „Čuješ li da ja pričam s tobom?“

Luiz je znala da nešto nije u redu. Osećala se tromo na mestu na kojem je stajala. Nabil je jezik na prednje zube i pokušala da misli na Rodžera Malana, na njegove velike, žute zube. Čak je i njegova majka govorila da on može jesti jabuke kroz drvenu ogradu. Trudila se da zadrži tu sliku.

Batist je drpao nabrekliu na svom međunožju dok je pričao sa njom. Ona je usredsredila svu svoju pažnju na to da se skloni od njega. Kresnuo je o svoj rajsfešlus šibicu koja je buknila u žut plamen i zapalio lulu nabijenu raznim lišćem. Sada, kada mu je ponovo zaukupilu svu pažnju, nije više ličio na Batista koji je držao Himokus za ruku. Videla je da je pio. Pio je danima. Dah mu je bio gorak. Osmotrla mu je lice, ali nije želela da se suoči s njegovim pogledom. Sinulo joj je iznenada da Batist može biti i lep i ružan. Glas mu je bio spora voda koja teče dubokim kanalom, i vuče nju. Znala je da je ne dodiruje, ali joj je njegov hrapavi, otekli jezik prelazio preko leve dojke. Okrenula se prema njemu, a on se nacerio. Izbacio je dim kroz usne nameštene kao za poljubac, a njoj su oči zasuzile. Bila je ubeđena da Batist zna šta misli. Oko smeđeg središta njegovih očiju, žutilo je oivičavalo beonjače koje kao da su bile skuvane. Osetila je potrebu da mu priđe bliže, čudnu potrebu koju nije razumela, istu onu potrebu koja ju je terala da izbliza pogleda unutrašnjost malih usta na mrtvim životinjama. Prešla bi ponovo put da bi bolje pogledala jelena polomljenih kostiju. A znala je da će prići bliže i Batistu.

„Luiz“, šapnuo je. Usta su mu bila puna njenog imena. Osećala je kako se vlažna vrelna diže sa njegove kragne. Iznenadila se kada se nagnula da dotakne jezikom debelu resicu njegovog uha. Bio je kiselog ukusa od ustajale telesne soli. Naslonio je svoj obraz na njen, ostavivši vlažan otisak. Luiz je uzmakla. Nije htela da ga poljubi. Izbliza je mirisao drugačije. Slatka, topla zemlja i slabašni, neobični miris sagorelog kreča koji prekrivaju sve što je nečisto. Nakrivio je glavu prema njoj kao da može da čuje kako joj srce kuca. Otvorio je usta iz kojih je virio jezik crven poput daždevnjaka.

Potiljak joj je bio napet kao da se svaka pora na njemu zatvorila. Luiz je pokušala da se ne osvrće. Polako je disala i slušala. Vetar se smirio. Zamislila je da joj je glava glatka kao svetlucavi, okrugli mesec visoko iznad njihovih glava.

I, poput meseca, videla je svet sa ogromne udaljenosti. Polja su bila puna oštrog korova. Videla je iza sebe Batista Dugog Noža, manjeg od kolibrija, sa majušnim srcem koje bije o tanke, tanke zidove njegovog srca. Na devedeset metara od njega, Malikova radnja krila je uredno poslagane konzerve supe, povrće i korpe jeftinih slatkiša. Nije više mogao da je dodiruje. Ta misao ju je ostavila bez daha kao i oblake. Pogledala je nadole preko sunčano-srebrnih brda i videla da se nešto kreće. Udahnula je vazduh prepun vetra. Videla je podrum svoje bake, humku kamenja koju je kiša izglačala, i duboko unutar podruma, debelu zvečarku koja je godinama nasamarivala njenu porodicu, krijući se iza tegli sa voćem i lanenih vreća punih isečenog suvog mesa, ostavljajući izbleđeli duh svoje košuljice, koji je svake godine bio sve duži. Videla je skrovišta svih sakrivenih zmija.

Tanušna zvečarka spavala je u vlažnoj senci bakinih drva. Videla je školu uršulinki i zmije u polju blizu igrališta. Tek petogodišnja Lorejn Mali Losos vrtela je vijaču dok joj je smeđa zvečarka šuškala pored vrhova cipela. Videla je svoju sestru kako juri pevcu tamo-amo ispred plavnog zemljišta u čijem su korovu vrebale čeljusti stotine zmija sa nežnim otrovnim zubima. Videla je na Džoku ribara kojeg nije znala, ranjivog kao i njegovo sun- cem oprljeno teme, okruženog sa svih strana smeđim kamenjem i zvečarkama debelim kao lišaj. Videla je mrtvu zmiju koju su dečaci okačili na nadgrobni krst časne sestre iz Francuske. Videla je zmije na putu koje su automobili u prolazu iskidali i izgnječili, očiju svetlih od tvrdih i crnih leđa muva, a iza njih, još zmija. Videla je poput mleka bele oči hiljadu avgustovskih zvečarki. Videla je Prljavu Lastu kako ide prema bakinim vratima, nabubrelim od kiše. Iza nje su se, poput svadbene povorke, pružale zvečarke.

Čula je iz velike daljine Batista Žutog Noža kako joj govori: „Udaj se za mene.“ Luiz se odmakla od njega da bi krenula. Vazduh je bio čist i vreo. Iznenadan vetar zalepi joj otpozadi haljinu za noge. Zaklonila je suzne oči od zrnaca prašine. Nikada nije prestao da je posmatra, i bilo joj je na jedan kratak trenutak žao i njega i sebe. Mogla ga je mrzeti dovoljno da bi ga uvukla u sebe, da bi mu potopila kosti u vodu. Okrenula se od njega i počela da trči. Bacila je vrećicu sa potreštinama da bi brže trčala, da bi otrčala kući, plašeći se više da je Prljava Lasta u kući njene bake nego ijedne zvečarke na polju ili putu.

Njena sestra Florens čučala je na vrhu nadstrešnice u kojoj su stajala drva. Florens je stavila prst na usta i pokazala Luiz da stane. Stražnja vrata bakine kuće bila su širom otvorena, ali dan je bio toliko sunčan da Luiz nije mogla da prodre pogledom kroz mrak u kuhinji. Prozori na kući presijavali su se na belom suncu. Luiz je bacila pogled na usku senku ispod linije večeri i videla rastrzane repove lasti koje su se krile od vreline. Osećala je tupu knedlu topline u grlu i pokušala da guta. Koračala je pažljivo kroz žalfiju koja joj je sezala do kolena, zadižući suknju da bi izbegla bodlje metličice. Videla je krajnji rub makije i utabani, glatki kravljji trag koji je vodio oko bare prema kući. Čuo se ritam vode koja je sporo tekla potokom. Pomislila je na pastrmke, na njihove posmatračke, tupe oči i krljušt na leđima koja zvecka dok otvaraju usta prema belim krilcima iznad vode. Nastala je pauza u šašu dok je duboki povetarac vukao prašinu prema nekom uzvišenju. Crvenokrili kosovi bili su tihi. Pogledala je bolje natopljeno korenje topola koje se protezalo do oboda bare. Spora struja se uvijala u srebrnoj, a zatim zelenoj boji usnule senke. Bacila je kamen u baru i videla iznenadan pljusak vode, zatim još talasa i blago, poznato krivudanje koje razdvaja travu, i tiho šištanje. Naučila je jezik polja, sitni vez u korenju trave. Zmije.

Luiz je znala da je Prljava Lasta u kući. Prljava Lasta je došla na bdenje Staroj Mačiz, a dolazila je i onoga dana kada je Luizina majka umrla. Suvi korov je pucketao od zvečarki. Florens se oba puta uzverala tamo gde je zvečarke nisu mogle dohvatiti. Dok se približavala, Luiz je mogla da čuje glas Prljave Laste. Prljava Lasta je hodala, koračala u krug po kuhinji njene bake. Dok je stupala na trem, Luiz je čula zvuk zvečarke koja se povlači, nalik zvuku svugovog pirinča

„Izlazi mi iz kuće“, govorila je njena baka Prljavoju Lasti, ali ova je nije slušala. Prljava Lasta je mirno stajala nasred kuhinje. Oko nje se osećalo neko kretanje, neka promaja uskovitlanog vazduha. Suknja joj je nežno padala preko debelih kukova i bila toliko istanjena

na nekim mestima da se Luiz pitala da joj možda ne vidi kožu, sigurna da bi razaznala prljavomrku put Prljave Laste ispod njene izbledele suknje. Ta žena je nosila pojas od zmijske kože i zvečarke, a samo njeno prisustvo bilo je jedan suštavi zvuk od kojeg je soba utihnula. Jedna zvečka za njenim pojasom gotovo je dodirivala pod i Luiz pokuša da zamisli koliko je duga bila zmija sa koje je skinuta. Svežina je šumela podom od linoleuma, a slabašan miris krastavaca popucalih od sunca dizao se iz vlažnih uglova prostorije. Luiz je čula kuckavo premeštanje zvečarki ispred kuće.

„Idi sad”, rekla je njena baka Prljavoj Lasti. „Ti i tvoje pretnje niste ovde dobrodošle.”

Luiz je čula da Prljava Lasta nosi živu zmiyu oko struka, veliku, smeđu zvečarku sa žutim očima. Pokušala je da ne gleda pomno njene kukove, bojeći se da će možda videti naizmeničnu šaru dijamantske zvečarke. Prljava Lasta je piljila kroz otvorena vrata, a Luiz se okrenula i videla zmiyu kako gmiže uz stepenice prema njoj. Prljava Lasta pucnu jezikom i zmija stade i sklupča se na tremu, sa podignutom zvečkom. Njena baka je odmeravala metlu naslonjenu u uglu sobe. Prljava Lasta pogleda Luiz škiljavim očima podle pijanice, čvrsto ukopana i nacerena, nepredvidiva zato što nije pijanica. „Hoću da odgovoriš mom sinu”, reče Prljava Lasta. „Pristani da se udaš za njega ili će nekoga u tvojoj porodici ujesti zmiya.”

„Kučko matora”, reče Luiz dovoljno glasno da se čuje.

„Vidim da ne vaspitavaš svoje unuke kako treba”, rekla je Prljava Lasta. „To me ne iznedađuje.”

„Neću terati Luiz da radi ništa što ne želi”, reče baka. Prljava Lasta pljesnu jednom rukama. Zvečarka kliznu niz stepenice, ostavljajući stomakom trag u prašini, tiha, a uskoro i nevidljiva na obodu korova; Luiz onda shvati da je Prljava Lasta donela odluku.

Luiz je stajala na tremu i gledala kako Prljava Lasta prelazi polje i izlazi na put. Grizla je nokte i gledala vilin-konjice dok su se naginjali ne bi li dotakli korov. Ovo je moderno vreme, rekla je sestra Sajmon razredu, ne možemo zveckati kostima da bismo lečili groznicu. Pramenovi kose i odsečeni nokti sa nogu neće vas spasti od mečave. Luiz se nije bojala Prljave Laste. Nije se bojala zmija. Bojala se sebe, mislila je, bojala se osećanja koja je Batist budio u njoj. Nije želela da provede ceo život u rezervatu. Pitala se ima li nešto više, nešto dalje od bakine male kuće, nešto dalje od istih puteva kojima je svakoga dana hodila, nešto dalje od Batista Žutog Noža. Pogledala je brda. Reka je bila nepomična. Nebo je bilo umorno na vrućini, obezbojeno, činilo se da sve spava na popodnevnom suncu. Još uvek je mogla da vidi Prljavu Lastu kako hoda u daljini. Išla je ravnomernim korakom, a ponekad bi je nagib puta zaklonio, da bi se opet potom pojavila još dalje, ali kada je prešla preko poslednjeg brda, Luiz je više nije mogla videti. Uzavreli vetar je dobio po vratima. Luiz je očekivala da je baka izgrdi, ali baka je izašla da pomogne Florens da siđe sa nadstrešnice. „Nemoj da si takva kukavica”, čula je baku kako govori i za trenutak pomislila da se obraća njoj. „Ne možeš bežati od stvari kojih se bojiš”, baka je rekla Florens.

Luiz pogleda daleko prema planinama Mišn; tako vrele, uskomešane kapi krvi joj ispredoše crnilo ispred očiju. Čak je i žmureći mogla da vidi crveno sunce. Vratit će joj se stare misli. Setila se svoje majke dok su je iznosili iz sobe. Čarli Ritajuća Žena podigao ju je iz kreveta, a Luiz je videla majčino lice dok se on okretao prema vratima. Lice joj je bilo otečeno, boje ispranog drveta, bledo i sivo. Izgledala je tako slabašno, smatrala je Luiz, gotovo

kao svetica, kao sveta Bernadeta. Mogla je da razazna tanane vene duž majčine vilice, vene tirkizne boje njenih slepoočnica. Groznica joj je iskrzala predivnu kosu, koja je dodirнула Luizino lice dok je majka prolazila pored nje. Osetila je majčin slatki dodir još jednom i nikad više.

Tog leta boje borovnice, nakon što joj je majka umrla, Luiz se sećala kako je kroz otvoren kuhinjski prozor prisluškiвала baku i tetku koje su razgovarale o izboru muškaraca, lošim lekovima i snazi starog braka. Ona je bila mala, bosonoga devoјčica na samom početku dugog leta i zamišljala kožnu torbu, crnu od masti sa mnoštva ruku, koje uvrću osmuđene vrhove njene kose. Čak je i tada mislila na Batista, na Batista koji se nadvija nad njom na podu učionice, dok joj krv otiče, a teški, crni dim se izdiže u belo iz njegovih zuba, šapata i daha koji udiše njeno natmureno, natmureno srce. Poželela je da veruje da bi joj majka mogla reći šta da radi da je još uvek živa. Poželela je da skoči sa trema i brzo otrči prema planinama. Ali nije mogla da zna da li trči prema njemu ili od njega. Batist je bio svugde.

Išle su prema Permi. Baka je obećala Florens bocu nezbit oranžade ako ceo put do tamo prepešaći bez kukanja. Luiz je vijala sestru i obe su se tako glasno smejale da je baka rekla da će uskoro zaplakati. „Gospođa Žuti Nož“, Florens je dobacivala Luiz. „Gospođa Žuti Nož.“ Luiz otrča od Florens kao da ona beži. Dah joj je ispunio pluća. Vrane su razgovarale na stubovima ograda, a sunce se presijavalo na njima. Pupavice su gusto izrasle pored puta i baka zastade da bi ubrala nežne izdanke pre nego što procvetaju. Luiz se setila kako je preskakala jarugu. Okrenula se i iza sebe videla Florens usred skoka. Čula je šuškanje papira o korov. Videla je skakavca koji je skočio Florens na rame. Baka je gulila stabljike cveća. Ponudila im je obema ukus indijanskog celera. „Obožavam proleće“, rekla im je baka. Florens je pokušala da istrgne stabljiku Luiz iz ruku. „Ne vucite se“, reče baka. Hodala je ispred njih. Luiz je potrčala da bi je sustigla. Koračala je iza bake i hodanje joj je prijalo.

Jara se talasala na kraju puta. „Zašto vidimo vodu na kraju puta kada tamo nema vode?“, pitala je baku.

„Da bi lenji ljudi hodali“, reče baka.

Luiz se osvrnu prema Florens. Izgledalo je kao da šepa. „Hej, lenjivice“, doviknula joj je Luiz. Florens se nasmejala, ali korak joj je bio nesiguran. Kosa joj je u dve debele pletenice visila ispred lica. Delovala je pogureno, ošamućeno. Na licu joj se caklio znoj. Baka je stala, a kada se okrenula da pogleda Florens, bacila je cveće i pohitala ka njoj. Florens je skakutala na desnoj nozi, a Luiz se pitala da možda ne želi da privuče pažnju. „Mislim da me je ubola pčela“, rekla je baki. Leva noga joj je toliko otekla da je debela dokolenica počela da se cepa. Baka je čučnula pored Florens i svukla joj dokolenicu. Luiz potrča prema njima. Videla je dva sitna otiska zuba na članku svoje sestre iz kojih je curela krv. Njena sestra se polako pomeri da bi sela. Baka skide maramicu sa glave i protrlja ujed. Florensina noga je bila crna poput planina Mišn, toliko otečena da je Luiz osetila zagasitu krv u dnu lobanje. Polja su zavijala.

„Hoću li umreti?“, pitala je Florens. Luiz je primetila da su sestrine oči usporene i mirne, kao da se tek probudila iz grozničavog sna. Luiz oseti strah.

„Idi po pomoć, Luiz! Trči!“, rekla joj je baka.

Kolena su joj bila preslaba da bi je držala, pa je grabila rukama. Trčala je da uhvati vodu na kraju puta. Trčala je da spase sestrin život. Trčala je sa suncem u grlu, toliko vreli, da su milje ispred nje usporile. Nije ovo srednji vek, mogla je da čuje sestru Sajmon, ljudi putuju s jednog na drugi kraj sveta samo radi odmora. Ljudi su civilizovani. Imamo telefone i pisaće mašine. Električne miksera i mašine za pranje veša. Vodu u kućama. Vi Indijanci morate razumeti. Možemo razgovarati sa divljim životinjama dok nam lice ne pomodri, ali ptica vam nikada neće reći kako da svijete gnezdo. Zmije neće ujedati naše neprijatelje zato što im mi to kažemo. Ja sam ovde da vas izvedem iz mraka sujeverja. Osvestite se, rekla je sestra indijanskoj deci kada su im usne zadrhtale od njenih ideja, postanite svesni ovog sveta.

(S engleskog preveo Igor Cvijanović)